

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

02 februarie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Elena Covalenco,
Judecători Iurie Diaconu, Liliana Catan,

cu participarea:

procurorului Dumitru Graur,
avocatului Arnaut Valentina,

a judecat, în ședință închisă, recursul ordinar declarat avocatul Rodica Palade, împotriva încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 ianuarie 2015, în privința inculpatului

*Țîmbaliuc Filip Iurie, născut la
08 februarie 1992, originar și locuitor al or. Sîngerei,
str. Darienco 6/16, cetățean al R. Moldova, fără
antecedente penale.*

*Termenul de examinare a cauzei
în instanța de recurs: 19 ianuarie – 02 februarie 2015.*

Avocatul a susținut recursul în sensul declarat.

Procurorul s-a pronunțat pentru respingerea recursului și menținerea încheierii contestate.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Sîngerei din 12 iulie 2013, cauza fiind judecată conform prescripțiilor din art. 364/1 Cod de procedură penală, inculpatul Țîmbaliuc Filip a fost condamnat în baza art. 186 alin. (4), 90 Cod penal la 3 ani și 6 luni închisoare, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate pe un termen de probă de 2 ani.

A fost menținută inculpatului măsura preventivă – obligarea de nepărăsire a localității, pînă la intrarea sentinței în vigoare.

2. Procurorul a declarat apel, solicitînd casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărîri prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 186 alin. (4) Cod penal la 6 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

3. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2013, apelul a fost respins ca nefondat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 04 iunie 2014, recursul a fost admis, casată decizia și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanța de apel, în alt complet de judecată.

Instanța de recurs a relevat că, la stabilirea pedepsei inculpatului, instanța de fond nu a dat deplină eficiență prevederilor art. 75 Cod penal.

5. Conform încheierii Curții de Apel Bălți din 19 noiembrie 2014, a fost dispusă înlocuirea măsurii preventive – obligarea de nepărăsire a localității cu arestarea preventivă a inculpatului pentru 30 de zile, din data reținerii, și căutarea ultimului.

Instanța de apel și-a motivat soluția că, în ședințele din 15 octombrie și 19 noiembrie 2014, inculpatul nu s-a prezentat și nu a comunicat instanței motivele neprezentării sale.

Instanța a indicat că există o bănuială rezonabilă privind săvîrșirea de către inculpat a infracțiunii incriminate, care prevede pedeapsa sub formă de închisoare, precum și există temeuri că el s-a ascuns de instanța de judecată și a părăsit locul de trai, că ar putea să comită alte infracțiuni.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 04 iunie 2014, recursul avocatului împotriva acestei încheieri a fost respins.

Instanța de recurs a reținut că inculpatul, fiind legal citat pe adresa domiciliului din or. Sîngerei, str. Darienco 6/16 și din s. Valea Norocului, r-nul Sîngerei, inculpatul nu s-a prezentat în ședințele de judecată din 15 octombrie și 19 noiembrie 2014, iar locul aflării lui este necunoscut, fapt confirmat prin raportul polițistului din 03 noiembrie 2014, în sarcina căruia a fost pusă aducerea forțată a inculpatului.

Prin urmare, inculpatul a încălcat măsura preventivă - obligarea de nepărăsire a localității și se eschivează de a fi prezent la judecarea cauzei, fapt care duce la tergiversarea nejustificată a procesului penal.

8. Procurorul a înaintat în instanța de apel un demers, solicitînd prelungirea față de inculpat a arestului preventiv pentru 60 de zile.

El a menționat că inculpatul a fost reținut la 10.12.2014. Termenul de deținere a inculpatului în stare de arest expiră la 09.01.2015.

Însă, luînd în considerație caracterul social-periculos al faptei imputate, infracțiunea de care este învinuit inculpatul se atribuie la categoria celor grave, sunt suficiente temeuri rezonabile de a presupune că, aflîndu-se la libertate, ar putea să se eschiveze de la prezența în instanța de apel, este oportun deținerea în continuare în stare de arest a inculpatului.

9. Potrivit încheierii Curții de Apel Bălți din 06 ianuarie 2015, demersul a fost admis și dispusă prelungirea termenului ținerii sub arest a inculpatului pentru 60 zile, pînă la 10 martie 2015.

Instanța de apel statuat există o bănuială rezonabilă privind comiterea de către inculpat a infracțiunii incriminate, care prevede pedeapsa sub formă de închisoare, că există temeuri că inculpatul ar putea să se ascundă de instanța de judecată, să împiedice la stabilirea adevărului și să comită alte infracțiuni.

Astfel, inculpatul a fost pus sub învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (4), infracțiune care se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani.

Totodată inculpatul s-a eschivat de la prezentarea în instanța de apel, fiindu-i înlocuită măsura cu arestare preventivă la 19.11.2014, fiind reținut la 10.12.2014, cauza aflându-se în procedura instanței de apel din 16.07.2014, prin ce a fost tergiversată judecarea cauzei în ordine de apel.

Reieșind din caracterul faptelor incriminate inculpatului, că el s-a eschivat de la prezentarea în instanța de judecată, fiind primite informații privind lipsa la locul de trai indicat de inculpat, persistă pericolul de dispariție al inculpatului, iar aflarea lui la libertate ar pune în pericol desfășurarea normală a procesului.

Astfel, circumstanțele care au servit ca temei pentru arestarea preventivă își mențin puterea probantă și există riscul că, aflându-se la libertate, inculpatul ar putea să se ascundă de instanța de judecată, și, în scopul desfășurării normale a procesului penal și obținerii probelor asupra cazului, este necesară prelungirea termenului ținerii inculpatului în stare de arest.

10. Avocatul Rodica Palade a declarat recurs, în care solicită casarea acestei încheieri.

Recurentul a invocat că probe ce ar demonstra că inculpatul s-ar putea ascunde de instanța de judecată nu au fost prezentate, procurorul s-a limitat doar la simpla enumerare a prevederilor din CPP, făcând doar presupuneri. Alte motive, dovezii în cadrul ședinței nu au fost prezentate sau expuse.

În cadrul ședinței din data de 06.01.2015, avocatul și inculpatul au solicitat respingerea demersului procurorului ca fiind ilegal, menționând că despre examinarea dosarului la Curtea de Apel Bălți inculpatul nu cunoștea, deoarece locuiește și muncește ca cioban în s. Prajila, r-nul Florești, unde se afla la evidenta Biroului de Probațiune Florești din data de 03.04.2014, fiind în fiecare luna verificat și neavând careva încălcări, respectând obligațiunile impuse și executând sentința Judecătorei Sîngerei din 12.07.2013.

Însuși Biroul de Probațiune Sîngerei a transmis dosarul în privința inculpatului, privind executarea pedepsei penale, la Biroul de Probațiune Florești. Deci, despre locul aflării inculpatului se cunoștea, lui fiindu-i comunicat că sentința a rămas definitivă pe 23.01.2014 și că el trebuie să execute pedeapsa aplicată. Inculpatul s-a conformat, prezentându-se la biroul de Probațiune Florești în fiecare lună, pînă cînd a fost reținut la 10.12.2014 la locul de muncă.

Dar, instanța de apel nu a luat în considerație aceste fapte, emițînd o încheiere ilegală, ignorînd prevederile art. 5 CEDO că justificarea pentru orice perioada de detenție, indiferent cît e de scurtă, trebuie să fie, în mod convingător demonstrată de autorități (*hot. Șarban vs Moldova 2005*). Existența unui loc de trai și de lucru, indiferent dacă este documentat la organele de stat, sunt circumstanțe care vorbesc împotriva arestării. Lipsa unui domiciliu stabil nu creează în mod automat un pericol de eschivare (*hot. Sulaoja vs Estonia 2005*).

Circumstanțele care au servit la început ca temei la arestare preventivă a inculpatului au decăzut, probe noi care ar susține în continuare necesitatea lipirii lui de libertate nu sunt, riscul că el s-ar putea ascunde nu există, inculpatul are loc permanent de trai și de muncă, se obligă să fie prezent la toate ședințele instanței de apel, nu are dorința și intenția de a se ascunde sau de a influența asupra desfășurării normale a procesului.

Temeiuri sau probe că există pericolul influențării asupra desfășurării normale a procesului în ședință nu au fost prezentate, totul limitându-se doar la presupuneri.

Instanța nu a ținut cont de prevederile art. 4 - Drepturile și libertățile persoanei, art. 16 - Egalitatea, art. 2 - Accesul liber la justiție, art. 23 - Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, art. 25 - Libertatea individuală și siguranța persoanei, art. 27 - Dreptul persoanei la libera circulație din Constituția RM, precum și de prevederile art. 5 CEDO - Dreptul la libertate și siguranță.

11. Judecând recursul respectiv pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform art. 186 alin. (13), 311, 312, 329, 416 Cod de procedură penală, instanța de apel, deliberând asupra apelului, dacă este necesar, poate hotărî aplicarea dispozițiilor privitoare la măsurile preventive. Hotărîrea instanței poate fi atacată în instanța ierarhic superioară cu recurs, pentru efectuarea controlului judiciar al legalității deciziei respective.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit art. 176 alin. (1), 186 alin. (6) Cod de procedură penală, art. 5 alin. 1 lit. a), b), c) din CEDO, a jurisprudenței naționale și CtEDO, arestarea preventivă poate fi prelungită de către instanța de judecată la demersul procurorului și numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile de a presupune că inculpatul ar putea să se ascundă de instanță, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni, sau pentru asigurarea executării sentinței. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția cazurilor când este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent, dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărîre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege, dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia.

Existența unei bănuieli rezonabile nu este suficientă pentru arestare. Art. 5 alin. (1) c) din Convenție mai cere existența motivelor “temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia”. Interpretând această prevedere, Curtea Europeană a distins patru riscuri (temeiuri)

care pot justifica arestarea: riscul eschivării, riscul de a împiedica buna desfășurare a justiției, prevenirea săvârșirii de către persoană a unei noi infracțiuni și riscul că punerea în libertate a persoanei va cauza dezordine publică (hot. *Smirnova c. Rusiei*, 24 iulie 2003, §59).

Demersul procurorului privind prelungirea arestării preventive obligatoriu trebuie să conțină invocarea riscurilor respective, cu referirea la materialele anexate la demers care confirmă aceste circumstanțe, motivarea imposibilității prevenirii riscurilor invocate în demers prin aplicarea măsurilor preventive mai ușoare, prevăzute de art. 175 alin. (3) Cod de procedură penală, expunerea circumstanțelor care confirmă că riscurile invocate anterior nu s-au diminuat sau au apărut alte riscuri care justifică menținerea persoanei sub arest.

Judecătorul nu poate invoca pentru arestare alte riscuri sau motive decât cele invocate de procuror. Prin urmare, soluționarea demersului de prelungire a arestării se va limita strict la conținutul demersului înaintat de procuror (*Hotărîrea Plenului CSJ a RM din 15.04.2013, nr.1 - Despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu*).

Sub acest aspect se reține că, conform demersului procurorului și a părții descriptive a încheierii atacate, reproduse la pct. **8** și **9** din prezenta decizie, demersul procurorului și, în consecință, soluția instanței de apel privind arestarea preventivă a inculpatului nu este fondată pe nici un temei de drept din categoria celor nominalizate.

Mai mult, constatarea neconcretă, neargumentată și neprobată a instanței că „*inculpatul ar putea să se ascundă de instanța de judecată, să împiedice la stabilirea adevărului și să comită alte infracțiuni...*” contravine circumstanțelor cauzei, care dovedesc viceversa, că riscurile invocate anterior s-au diminuat (*pct. 9, 10 din prezenta decizie*).

Or, potrivit informației parvenite de la Biroul de Probațiune Florești, care pînă în prezent execută sentința ce devenise definitivă după decizia instanței de apel din 23.12.2013, pronunțată integral la 21.01.2014, preluînd executarea de la Biroul de Probațiune Sîngerei – locul de domiciliu permanent al inculpatului (v. 5, f.d. 78-80, pct. **3, 4, 10** din decizie), începînd cu 03.04.2014, inculpatul s-a arătat numai din parte pozitivă, nu a comis careva încălcări de ordine publică, contravenții sau infracțiuni, de către consăteni, vecini, reprezentanții Inspectoratului de Poliție Florești și Primăria s. Prajila, r-nul Florești îl caracterizează numai pozitiv, confirmînd că el locuiește în s. Prajila și activează la o stîna din localitate, la întrevederi se prezintă în termenii stabiliți de către consilier, nu face abuz de alcool, nu creează situații de conflict, obligațiunile stabilite la art. 170 CE le respectă, este prosocial.

Împrejurările nominalizate denotă în mod concludent că încheierea contestată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția de prelungire a termenului de judecare a cauzei cu menținerea în stare de arest a inculpatului, iar recursul declarat de avocatul Rodica Palade este întemeiat.

Potrivit art. 312 alin. (5) pct. 1) Cod de procedură penală, în urma controlului judiciar efectuat, instanța admite recursul, dacă acesta este întemeiat.

Prin urmare, odată ce recursul de pe rol este întemeiat, el urmează a fi admis, cu casarea totală a încheierii contestate.

12. Conform art. 312 alin. (5) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE :

Admite recursul declarat de avocatul Rodica Palade, casează total încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 ianuarie 2015, privind prelungirea cu 60 de zile a termenului de judecare a cauzei cu menținerea în stare de arest a inculpatului Țîmbaliuc Filip Iurie.

Țîmbaliuc Filip Iurie urmează a fi eliberat din penitenciar, dacă nu execută alte hotărâri judecătorești.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 05 februarie 2015.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan